

บทคัดย่อ

T139075

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของจักรยานยนต์รับจ้าง ในแง่ของประโยชน์ที่มีต่อระบบขนส่งสาธารณะ และการตอบสนองความต้องการในการเดินทางของประชาชน รวมถึงลักษณะของการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเมือง ในแง่ของธุรกิจนอกระบบ (Informal Sector) ว่ามีส่วนช่วยเกื้อหนุนระบบขนส่งสาธารณะได้อย่างไร

ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วยการพิจารณา ลักษณะการเกื้อหนุนระบบขนส่งมวลชนในการศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงเส้นทางทางด้านกายภาพ และลักษณะการประกอบอาชีพ ซึ่งได้ทำการสำรวจข้อมูลโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างและผู้ใช้บริการ โดยใช้พื้นที่ศึกษาบริเวณฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของเขตบางนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการ จะเป็นข้อมูลด้านอุปสงค์ของการเดินทางและทัศนคติที่มีต่อการให้บริการ ในส่วนของผู้ใช้จักรยานยนต์รับจ้างจะได้ข้อมูลด้านอุปทานของการเดินทาง โดยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพบุคคล ลักษณะการประกอบอาชีพ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package Social Science) และทำ Mapping ในกรณีที่เป็นข้อมูลเชิงกายภาพ

จากการศึกษาพบว่า จักรยานยนต์รับจ้างทำหน้าที่หลักในการขนถ่ายผู้โดยสารทั้งเข้าและออกจากระบบขนส่งสาธารณะ รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อเส้นทางการเดินทางกับจุดต่อรถประเภทอื่นๆ ทั้งที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี

ผู้ใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษาและผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ใช้เพื่อการเดินทางระหว่างบ้านไปโรงเรียน บ้านไปที่อื่นๆ และบ้านไปยังที่ทำงาน ช่วงเวลาในการใช้บริการส่วนใหญ่เป็นช่วงเช้าและเย็น โดยส่วนมากจะใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้างเป็นประจำทุกวัน ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีทางเลือกอื่นในการเดินทางแต่ก็ยังเลือกที่จะใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขของความสะดวกรวดเร็วและประหยัดเวลา สำหรับระดับความพึงพอใจ

T139075

นั้นผู้ใช้บริการค่อนข้างพึงพอใจกับการให้บริการ แต่ยังมีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงด้านความเร็วในการขับขี่และเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ลักษณะการประกอบกิจการจักรยานยนต์รับจ้าง มีลักษณะเป็นธุรกิจนอกระบบ ที่มีลักษณะเฉพาะอีกอาชีพหนึ่ง ผู้ขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างเกือบทั้งหมดเป็นเพศชายอายุระหว่าง 19-39 ปี ส่วนมากเป็นคนต่างจังหวัดมีระดับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ในการเข้ามาประกอบอาชีพ ผู้ขับขี่จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าสู่อาชีพ ค่าเช่าเสื้อ เช่าวิน รวมทั้งค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าบำรุงรักษา ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละเกือบ 3,000 บาท

ผู้ขับขี่จะทำงานมากกว่าวันละ 12 ชั่วโมง มีวันหยุดไม่แน่นอนขึ้นกับความต้องการของตนเอง การประกอบอาชีพนี้ไม่มีระบบสวัสดิการใดๆ มารองรับ รวมถึงยังไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ การให้บริการส่วนใหญ่จะให้บริการรับ-ส่งผู้โดยสารเพียงอย่างเดียว โดยจะจอดรอผู้โดยสารอยู่ที่วิน เมื่อไปส่งผู้โดยสารแล้วก็จะกลับมาที่วินเดิมของตน มีระยะทางเฉลี่ยของการให้บริการประมาณ 1-2.5 กิโลเมตร ผู้ขับขี่จะทำความเร็วในการขับขี่ประมาณ 41-60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่เห็นด้วย หากรัฐเข้ามาจัดการในด้านการกำหนดราคาค่าโดยสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การจดทะเบียนจักรยานยนต์รับจ้างให้ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งหากจะจัดเก็บภาษีเงินได้ โดยสรุปแล้วจักรยานยนต์รับจ้าง จึงเป็นธุรกิจนอกระบบที่สามารถช่วยชดเชยอุปทานการขนส่งสาธารณะของภาครัฐที่ยังมีช่องว่างอยู่ ดังนั้นจากลักษณะของการประกอบกิจการที่มีความยืดหยุ่นสูง เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ขับขี่และเจ้าของกิจการได้อย่างดี จึงทำให้อาชีพนี้จะยังมีความสำคัญในพื้นที่และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ต่อไป

จากผลการศึกษาสามารถเสนอแนะได้ว่า รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะพิจารณาเรื่องการจัดระเบียบจักรยานยนต์รับจ้างให้ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อสามารถกำหนดและควบคุมมาตรฐานของการให้บริการ ความปลอดภัยและคุณภาพด้านอื่นๆ ให้เหมาะสมกับการเป็นส่วนหนึ่งของการบริการขนส่งสาธารณะในเมือง

ABSTRACT

TE 139075

The thesis objective is to study the role of the hired-motorcycle which contributes to urban public transport including an employment aspect of this informal sector in order to learn of how the service will be of some help to the public transport.

In this study the surveys are conducted through physical observation and questionnaire forms. Public transport and paratransit route networks are located on maps. For questionnaires there are two sample groups which are the motorcycle drivers and passengers. The area is the Bang Na District's southeastern part. Data derived from the passengers are related to travel demand and journey or travelling attitude towards the service. For the hired-motorcycle drivers, the data are related to service supply and informal sector characteristics. Most of the data are analyzed by SPSS (Statistical Package Social Science) program.

It was found that the hired-motorcycle's major role is to provide a transport service to passengers, that links the public transport system. Most of the motorcycle passengers are students and company employees travelling from their houses to schools and work places. The most frequent time of service falls in the morning and afternoon. Most users nearly use it everyday. Despite the existence of other modes of transportation the motorcycle passengers are satisfied because the service is convenient and time saving. However, the service improvement should be on safety aspects like proper speed and life.

TE139075

The hired-motorcycle service is an informal sector business in which most drivers are between 18-30 years old ; come from provinces and were educated in the primary school only. To enter the occupation, drivers have to pay costs : fee, jackets, win rent, oil and maintenance average 3,000 bath per month, they have to work over twelve hours per day, with an uncertain holiday depending on their own needs. No fringe benefits of any kind are provided. They do not have to pay the income tax. Most is aimed at the transport of passengers only. The motorcycles are to stop at the wins where, after transporting the passengers, must return to their own wins. The average distance offered is about 1.25 km., and the drivers will normally take their speed only 41-60 km. per hour.

Most of them agreed that it would be better if the government would come to manage the standardization of hired-motorcycle transport price, lawful registration and even the income tax payment. In short, the hired-motorcycle service is an informal sector that can be of some help to compensate the existing gap of public transport on the part of the state. Due to its more flexibility, it can generate high income to drivers and owners. As a result, this occupation is still regarded as important in the area which can always satisfy the service users need.

From the study, the author would like to recommend that the state and its concerned department, if possible, should consider the legal management of the hired-motorcycle which would lead to easier control of its service quality and traffic and transport coordination.